

certamine pcepturi sunt, quorū unus loquebat, dicens:
Bonū certamē certavi, cursum consummaui, fidē ser. 2. Tim. 4.
uaui. De reliquo, reposita est mihi corona iustitiæ.

DOMINICA III.

post Epiphaniam. **Matthæi VIII.**

In illo tempore: Ascēdente Iesu in nauiculā, securi sunt eū discipuli eius. Et ecce motus magnus factus est in mari. Et reli.

In huius lectiōis serie
utriusq; sue naturæ ue
ritatē dñs Iesus Chri
stus dignatus est cōmenda
re, diuinā scilicet & huma
nam. Quasi em̄ homo na
uē ascēdit, sed q̄si deus ma
re cōturbauit: quasi homo
in naue dormiuit, sed quasi
deus uētis & mari impera
uit. Nec ideo nauis officiū
assumpsit, ut nō posset ma
re ficcare, sicut quondā coram filijs Israel fecerat: uel
sup fluctus maris ambulare, qui etiam Petro, ut sup
fluctus maris ambularet, tribuit: sed q̄ hominis sunt
egit, ut uerum hominem pro nobis factum se esse in
sinuaret. Allegorice aut̄ nauis, quam dñs ascēdit, ue
xillum crucis significat. Quasi em̄ nauem ascendit, qm̄
pro nostra liberatiōe in ligno crucis se eleuari permi
sit, sicut ipse Iudæis dixit: Cū exaltaueritis filiū hoīs, **Johā. s.**

tunc scietis quia ego sum. Vnde beatus Marcus apud solis occasum eum nauem ascendisse commemorat, ut passionis eius sacramentum insinuaret, de quo per prophetam dicitur: Sol cognouit occasum suum. Secuti sunt eum discipuli eius, quia uestigia eius passionis sunt imitati. Sequi enim dominum, imitari est, sicut ipse dicit: Qui mihi ministrat, me sequatur. Et iterum: Qui uult uenire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me. Sed domino nauem ascendente, motus magnus factus est in mari, quia illo in cruce pendente, commotio facta est in populo Iudaeorum. Quasi enim mare tumebat, quoniam Iudaeorum populus fremendo clamabat: Crucifige crucifige tale. In autem motus maris pauit, ut nauicula operiretur fluctibus, quia in tantum excreuit persecutio Iudaeorum, ut ipse princeps apostolorum Christum negaret, & ipse & alij propter metum Iudaeorum in conclauis residerent. Ipse uero dormiebat: quia resurrectionis suae potentiam usque in triduum differebat. Et pulchre mors Christi somno comparatur, quia nemo tam facile excitatur a somno, quam ille resurrexit de sepulchro. De qua dormitione ipse per Prophetam dicit: Ego dormiui & soporatus sum, & exurrexi. Et accesserunt ad eum discipuli eius, & suscitauerunt eum, dicentes: Domine, salua nos, perimus. Non ut aliquid in resurrectione eum iuuare possent, quia se propria uirtute resuscitauit, sed quasi ipsi eum suscitauerunt, quod de eius resurrectione ex parte dubitauerunt, recte dicitur: Et dicit eis: Modicum fidei quare dubitastis? Modicum fidei est, quod ex parte credit, & ex parte non credit. Nam quod ex toto dubitat, infidelis est. Modicum ergo fidei appellati sunt apostoli, quia in eius resurrectione ex parte dubitauerunt, re-

Psalm. 103.

Johan. 12.
Luc. 9.

Psalm. 3.

ste Martho, q ait: Vndecim discipuli abierunt in Gali
 leam, in monte ubi constituerat illis Iesus, & uidentes
 eum adorauerunt, quidam autem dubitauerunt. Vnde me-
 rito iuxta Marcum euangelistam, nouissime increpatur
 illorum incredulitas, & duritia cordis, quia his, qui ui-
 derant eum resurrexisse, non crediderunt. De hac modi-
 citate fidei arguebant illi, qui a domino audierant: O stul-
 ti & tardi corde ad credendum in omnibus quae locuti
 sunt prophetae. **Tunc surgens imperauit uentis
 & mari, & facta est tranquillitas magna.** Surgens
 enim dominus, uentis & mari imperauit, quando suam resur-
 rectionem manifestans discipulis, & eorum mentibus du-
 bitationem quiescere fecit, & frementis Iudaeorum popu-
 li feruorem compressit, impleta propheta quae dicit:
 Terra tremuit & quieuit, cum resurgeret in iudicio de-
 us, ut saluos faceret omnes mansuetos terrae. **Dorro
 homines mirati sunt dicentes: Qualis est hic,
 quia uenti & mare obediunt ei.** Non hoc aposto-
 li dixisse putandi sunt, sed nauarum & caeteri qui erant in
 nauis. Sed si quis contumeliose hoc apostolos dixisse de-
 fendat, nouerit eos homines esse appellatos, quia adhuc
 humana sapiebant. Nam si quis diuinitatis naturam
 consideret, non est hoc mirum, si uentis & mari potuit im-
 perare, qui cuncta ex nihilo potuit creare. Ipse enim
 erat in nauis, qui in principio terminum constituit ma-
 ris, dicens: Hucusque uenies, & non procedes amplius, &
 hic constringes tumentes fluctus tuos. Possumus quoque
 & hanc domini navigationem ad generale ecclesiae refer-
 re persecutionem, quam nauis nomine aliquando eccle-
 sia designatur, sicut per Prophetam dicitur: Qui descen-
 dunt mare in nauibus, facientes operationem in aquis
 multis, ipsi uiderunt opera domini, & mirabilia eius in p-

Luc. 24. 5

Psalm. 75

Job. 38.

Psalm. 106.

fundo. Qui ergo pelagus mundi transire desiderat, ius naus gremium necesse est ascendat. i. ecclesie membris se fide & opere societ. Quasi enim dominus nauem ascendit, quando predicantibus discipulis ad ecclesiam uenit. [Sed motus paganorum, instigare diabolo, contra ecclesiam consurrexit, intantum [ut nauicula operiretur fluctibus. Videlicet, ut crescente persecutione, ecclesia in paucis fidelibus uix latere posset: nec auderet publice nomen Christi confiteri, nisi quod paratus esset ilico pro Christo mori: quod factum historiae referunt temporibus Diocletiani & Maximiani, & aliorum qui ecclesiam non mediocriter persecuti sunt. [Ise uero dormiebat] quia uirtutis suae potentiam non ostendebat. Quasi enim dormiebat in nauis, quoniam contra pios reprobos preualere permittebat, ut electi de patientia sublimius coronarentur, & reprobi de crudelitate acrius damnarentur. [Et accesserunt, & suscitauerunt eum, dicentes: Domine, salua nos, perimus.] Quando fideles & ecclesiastici uiri, intelligentes se illam persecutionis, pcellam sua uirtute nec tolerare, nec superare posse, totis desiderijs ad eum confugerunt, qui ait in euangelio: Sine me nihil potestis facere, dicentes illi cum Propheta: Exurge, quare obdormis domine? exurge, & ne repellas in sinem. Et illud: Exurge domine, adiuua nos, & libera nos, propter nomen tuum. [Tunc surgens imperauit uentis & mari.] Surgens enim dominus, uentis & mari imperauit, quoniam persecutioes paganorum a diabolo excitatas quiescere fecit, nonnullos eorum ad suam fidem conuertens, aliquos in incredulitate perseuerantes corporaliter puniens. [Et facta est tranquillitas] ecclesie, intantum ut ipsi imperatores, reges &

psalm. 43

principes iugo Christianæ fidei colla submitterent,
 & ipsos postmodum honorarent, in quorum perfe-
 cutionem prius exarserant, & intantū, ut hoies mi-
 rarentur, dicentes: [Qualis est hic, q̄a uenti & mare
 obediūre:] Sed quod generaliter ad uniuersalē ec-
 clesiam diximus pertinere, potest moraliter ad unam-
 quamq; animam iusti uiri referri. Qui em̄ abrenunci-
 ans impietatem & secularia desideria, membra sua
 crucifigit cū uitijs & concupiscentijs, quasi cum dño
 nauem ascendens, mare huius seculi transire deside-
 rat. Sed statim motus magnus confurgit in mari, q̄a
 procella tentationis ex inuidia diaboli orta, mentē
 uiri iusti à bono, p̄posito cōmouere oprat, aliquan-
 do prauos, persecutionibus exterius, aliquando im-
 pulsus malas cogitationū interius, nonnunquā etiā
 ex p̄pria fragilitate carnis, stimulis ortis tentationū.
 Discipulis ergo cum dño nauem ascendentibus, fit
 commotio magna in mari: q̄a quanto magis quisq;
 in deum proficit, t̄ato magis inuenit in seculo, q̄d du-
 rius porter, exemplo Israelitarum, qui tūc à Pharaone
 duplici uexati sunt afflictione, cum eos à Moysē
 monitos ad diuinū cōtigit auxiliū confugisse, quan-
 do per Moysen & Aaron ad terram repromissionis
 sunt uocati. Quod dñs etiam suo exemplo ostendit,
 qñ post ieiuniū diaboli tentationes p̄tulit. Sæpe em̄
 post conuersionē nos diabolus acrius tentat, quos à
 sua seruitute recedere dolet. Sed ille q̄ non dormit,
 neq; dormitat, custodiēs Israel, quasi dormit in nauī,
 cum mentē uiri iusti inter procellas tentationū duri
 us p̄mittit fatigari: cum t̄y sentit non solū diaboli ten-
 tationes, sed nec p̄prie carnis stimulos sua uirtute su-
 perare se posse, accedit & suscitāt dñm, cum p̄ mētis

Salat. s.

deuotionē illi appropinquans, & suam fragilitatem humiliter recognoscit, & diuinā potentiā deuotissime deprecatur. Si autē senserit sua desideria à dño differri, tamdiu iūgit preces precibus, quoad usq; assidue is gemitibus in sui adiutorii diuinū exciter auxiliū. Vnde bene subiungitur: [Tunc surgēs imperauit uētis & mari.] Surgens dñs, uentis & mari imperat, qñ tumultus malarum cogitationum in anima fidei cōquiescere facit. Fit autem tranquillitas magna, quia expulsis malarum cogitationum radicibus, uirtutes animæ, quas prius cum formidine obseruabar, uelut naturaliter ex bona consuetudine incipit custodire, gaudens cum Propheta, & canrans: Declinate à me maligni, & scrutabor mandata dei mei.

Psal. 118.

Ascendente Iesu in nauiculam. Solec enim in scripturis sacris una eademq; res, duplicem uel triplicem habere significantiā, ut pote nauis, q̄ aliquando uexillum crucis, aliquādo uterū intemeratæ uirginis, aliquando sanctam ecclesiam significat. Sanctam ecclesiam, ut est illud: Ascendente Iesu in nauiculam. Et, Sedens docebat de nauicula turbas. Vterum intemeratæ uirginis, sicut alibi legitur: Ascendēs Iesus in nauem, transfretauit, & uenit in ciuitatem suam. Vexillum sanctæ crucis, sicut in hoc loco: Ascendente Iesu in nauiculā. In unoquoq; eodēq; miraculo utraq; dñi natura, diuina scilicet & humana, nobis cōmendatur. Quasi em̄ homo nauem ascendit, sed quasi deus mare conturbauit: quasi homo in nauē dormiuit, sed quasi deus uentis & mari imperauit, & quiescere fecit. Vt quid autem mare transfretauit, & quiescere fecit? Vt quid autem mare transfretauit, & quiescere fecit? Vt quid autem mare transfretauit, & quiescere fecit? Nunquid non supra mare trāire poterat, qui Petro præstitit super undas.

Matth. 9.

Matth. 9.

maris ambulare? Aut non poterat suis corā uestigijs
 mare siccare, qui corā filijs Israel, dudū ex Aegypro
 egrediētibus, mare rubrum siccauerat, & sicco uesti-
 gio eos transire fecerat? Poterat utiq; sed ideo mini-
 steriū nauis assumpsit, nimirum ut omnia quæ sunt ho-
 minis faciens, se uerū hominem esse ostēderet. Post q̄
 em̄ mirabiliter miracula in terris nostris fecit, ad ma-
 re transit, ut ingēs ibi miraculū faceret, & filiū dei se
 esse demonstraret, qui facit prodigia magna, & mare
 & flumina producit. Qui educit uentos de thesauris
 suis. Ipse est em̄ qui fecit mari & aridam, qui imposu-
 it terminū mari, dicens: **Hucusq; uenies, & non pro-** Job. 38.
cedes amplius, & hic confringes tumentes fluctus tu-
os. Typice aut̄ per hanc nauiculā, ut diximus, uexillū
 crucis accipitur. Nauis quippe concauū est lignū, ad
 onera super aquas deportanda utilissimū, maxime il-
 lis in locis, ubi uada non reperiuntur, necessariū. Do-
 minus aut̄ fluctus marinos transnauigaturus, nauem
 ascendit, quia calcatis huius seculi fluctibus, passurus
 crucem erat ascēsurus. Dignum quippe erat, ut quia
 primus homo per lignum uetitū inobediendo mor-
 tem repererat, per lignum sanctę crucis deo obediē-
 te uitam reciperet. [Secuti sunt autem eum discipuli
 eius.] Quia sicut ipse pro redemptiōe generis huma-
 ni pati, crucifigi & mori dignatus ē, sic & discipuli ei⁹
 pro nomine illius sibi q; quibus commissis, multa tor-
 menta pati non distulerunt. **Nā & Petrus & Andre-**
as uterque crucifixus extitit. Paulus uero decollatus,
ceteri quoq; uaria perpeffi sunt tormenta. Siue eum
secuti sunt, quia bonis operibus insistendo, eius uesti-
gia sunt imitati. Sequi em̄ dominū, imitari est, sicut
ipse dicit: Qui mihi ministrat, me sequatur. Et iterū: Johan. 12.

Luc. 9.

Qui uult uenire post me, abneget semetipsum, & relinquetur. Unde & in lege præcipitur: Post dñm deum tuum ambulabis. Hinc & in Canticis canticorū, uoce ecclesie sponso dicitur: Trahe me post te, curremus in odore unguentorum tuorum. [Et ecce motus magnus factus est in mari, ita ut nauicula operiretur fluctibus.] Si em̄ per nauem, quam dñs ascendit, uexillum crucis accipitur, nihilo minus & in hoc loco per mare populus Iudæorum, qui magna seditione concutitur. Turbauit em̄ sunt Iudæi, & discipuli eius fugati. Nunquid non mare fluctuabat, qñ Pilato dicente, Nullā causam mortis inuenio in eū, populus acclamabat, dicens: Tolle tolle, crucifige eum. Et, Si hūc dimittis, non es amicus Cæsaris: Fluctuabat mare, quādo alij dicebant: Nisi hic homo malefactor esset, nequaq̄ tibi eum tradidissimus, & alij dolentes aiebant: Vere dei filius erat iste. [Ipe uero dormiebat.] Dormitio Christi, mortem ipsius significat. Tunc enim obdormiuit, qñ pendens in cruce dixit: Cōsummatum est. Et inclinato capite, tradidit spiritū. Recte em̄ mors Christi somno cōparatur, quia nemo tam facile a somno surgit, quā uelociter Christus a morte surrexit. Quia excitatus est tanquam dormiens dominus, ut ait Psalmista, & tanquam potens crapulatus a uino. Qui etiam per eundem dicit: Ego dormiui & somnū cepi, & surrexi. Et iterum: In pace in idipsum dormiui & requiescam. Dormitio ergo dñi non ad diuinitatem, sed ad humanitatem p̄inet. Quia dormit per humanitatem, qui nunquam dormiuit per diuinitatem, Psalmista testante, qui ait: Nō dormiet neque dormitabit, qui custodit Israel. [Et accesserunt ad eum discipuli eius, & suscitauerunt eum, dcentes: Domi-

Psal. 77

Plat. 2. 4.

Ps. ltm. 120

ne, salua nos perimus,] **A**ccedentes discipuli dñm suscitauerūt, quia intellexerūt s̄uitiam iudæorū se nō posse superare, nisi eius resurrectione (quam citissime fieri optauerūt) fuissent cōfirmati & lætificati. **V**el accesserunt ad eū suscitandum, quia in eius omnipotentia confisi, mente & desiderio ei adhæserunt, iuxta illud Psalmistæ: **A**ccedite ad eū & illuminamini, & facties uestre nō cōfundentur. **V**el ad eum accesserūt, quia toto nisu mentis eius resurrectionem fieri optauerunt, quod **L**ucas euangelistā manifestat, cū dicit: **G**aussi sunt discipuli uiso dño. [**E**t dicit eis: **Q**uid timidi estis modicæ fidei?] **Q**ui nō credit, infidelis dicitur: qui perfecte credit, magnæ fidei nominatur. **Q**ui autem ex parte credit, sed perfecte nō credit, modicæ fidei appellatur. **D**iscipuli ergo modicæ fidei fuerūt, quando omnipotentem præsentem dubitauerūt: & cum creator p̄sens esset, creaturā timuerūt. **N**on solū autē hic, uerum etiā alij in locis de modicitate fidei redarguuntur. **N**am in ipsa passione dñi modicā fidē habuerunt, qui dudum dicebāt: **E**amus & nos, & moriamur cum illo. **V**idētes autē eum cōprehendi, ligari, flagellari, relicto eo, fugerunt. **P**etrus autem modicam fidem habuit, quia cū prius domino dixisset, **S**i oportuerit me mori tecum, non te negabo, etiam ad uocem unius ancillæ eū negauit. **N**ec tantū in passione, sed etiam in resurrectione modicam fidem habuisse comprobantur, quia eum resurrecturum dubitabant. **V**nde cum post resurrectionem eius in conclauis, id est, in domo clausa sedentibus apparuisset, conturbati & exterriti, æstimabant se spiritū uidere. **A**d quorum fidem confirmandam, ostēdit eis manus & pedes, dicens: **V**idete manus meas & pedes, quia ipse

Psalm. 35.

Joan. 8.

Matt. 26.

Luc. 24.

ego sum. Et item, **Palpate & uidere**, quia spiritus carne & ossa nō habet, sicut me uidetis habere. **Nec** ab hac fidei modicitate **Thomas** alienus extitit, qui discipulis narratibus, uidimus dñm, non credidit, dicens: **Nisi** uidero in manibus eius fixuram clauorū, & mirram manū meā in latus eius, non credā. **Ad** cuius fidē cōstipulandā sese palpabilem prębuit, dicens: **Infer** digitū tuum huc in locū clauorū, & asser manū tuā in latus meū, & noli esse incredulus, sed fidelis. [**Tūc** surgens imperauit uentis & mari,] scilicet qñ tertia die resurgens, non solum corda discipulorū confirmauit & latificauit, sed etiam sēuitiam ac seditionē Iudæorū conuiescere fecit, & eorū lētitiā in tristitiā conuertit: intantū ut militibus sepulchrum dñi custodiētibus, & eius resurrectionem narratibus, pecuniā spondissent, dicentes: **Dicite** quia uenerūt discipuli eius nocte, & furati sunt corpus eius. [**Et** facta est tranquillitas magna.] **Quia** pars eorū qui in nece dñi consenserant, per prædicationē apostolorū ad fidem Christi conuersa est, sicut **Petro** prædicante una die tria millia, alia uero quinque millia crediderunt. [**Porro** hoīes mirati sunt, dicentes: **Qualis** est hic, ga uenti & mare obediunt ei?] **Non** hoc apostoli dixerunt, sed nauæ qui erant cum dño in naui. Nam apostoli iam dicere nouerant, quia hic est **Christus** filius dei uiui. **Cæteri** uero qui humanitatē dñi tantū uidebant, & diuinitatē non intelligebant, non interrogando, sed admirando dixerunt: **Qualis** & reliqua. **Vnde** bene homines dicuntur, quia humanā sapiebāt. ac si dixissent: **Iste** maior est patribus nostris, quæcum **Moyes** baculo aquas maris diuiserit, & **Elias** pallio aquas Iordanis, hic solo uerbo maria & tēpe-

Johan. 20

Mat. 28.

Hæres quiescere facit. Sed hæc lectio, quãuis specialiter ad apostolos uideatur pertinere, possumus tamẽ eã ad uniuersalẽ ecclesiã referre. Nam postquã Christus per trophæum sanctæ crucis mortem deuincens cœlestia petijt, quasi mare fluctauit: quia quãto magis ecclesia fide electorum creuit, & numerus credentium multiplicatus est, eo amplius maiorem persecutionem prauorum, & duriozem perfidiam hæreticorum in se ipso consurrexisse senserunt. Ipse uero, quia tam ualidam persecutionem contra electos scuire permittebat, postquam sanctorum precibus est exciatus, surgens imperauit uëtis & mari: quoniã ipã persecutionem & perfidiam quiescere fecit & pacem ac quietem sibi electis concessit. Facta est autẽ tranquillitas magna, quia postquam principes & potentes per eorum prædicationem ad fidem Christi uenerunt, tanta requies ecclesiæ data est, ut etiam ipsi, qui eam destruxerant, proprijs manibus reædificarent. Et quamuis mare fluctuaret, et procella excresceret, non est mersa nauis, in qua dominus dormiebat: quæ etsi ecclesia potuit aduersis persecutionibus conturbari, non tamen à fide rectitudinis, domino gubernãte, recedere. Fundata enimerat supra firmam petram, de qua Apostolus ait: Petra autem erat Christus. 1. Cor. 10.º Quod autem in apostolis & in uniuersa ecclesia impletum est, solet moraliter fieri in quolibet uiro sancto. Qui enim crucifigit membra sua cū uitijs & concupiscentijs, & cui crucifixus est mundus, & ipse mundo, Christum in se habitorem habet. Iesus autem nauem ascendit, cum mentem uiri sancti inhabitat, quia sicut sapientissimus Salomon ait: Anima Sapi. 6. multi sedes est sapientiæ. Cum enim is à uitijs & pecca

tis se subtrahere uoluerit, ut soli deo uacare, i. intendere possit, tentationes diaboli cōtra se insurgere sentit, & eius psuasiones mentē suam contraire: & quo magis deo appropinquare uoluerit, eo amplius inuenit qd durius porter.

2. Tim. 3.

Qui em̄ pie in Christo uoluit uiuere, psecutiones patiuntur, in exemplo uidelicet Israelitarum, q̄ tunc durius sunt afflicti à Pharaone, quādo per Moysen & Aaron ad terram repromissionis sunt uocati.

Ecc. 2.

Vnde nos quidam sapiens, Salomon scilicet admonet, dicens: Fili, accedens ad seruitutem dei, sta in iustitia & timore, & prepara animam tuā ad tentationem. Iesus aut̄ dormit, quando delectationes carnis, & persuasiones diaboli contra mentē uiri sancti insurgere pmittit. Sed cum ipse uir intelligit se eadē tentamenta sua uirtute superare nō posse, ad omnipotentiam dei recurrit, Vnde & subdit:

psalm. 43

[Et accesserunt, & suscitauerunt eum, dicētes: Dñe, salua nos, perimus.] Quia totis uiribus mentis misericordiam dei implorare nō cessat, dicens cū Psalmita: Exurge, quare obdormis domine? Et iterum: Exurge domine, adiuua nos, & rel. [Et surgēs imperauit uentis & mari,] quando tentamenta diaboli contra mentem uiri sancti insurgentia conuiuiscere facit, & eum sibi libere seruire permittit. Fit aut̄ tranquillitas magna, quia ea quæ prius habuit, nō sine formidine obseruabit postmodum, sicut naturaliter per bonam

psalm. 118

consuetudinē custodire incepit, dicens cū Psalmita: Declinate à me maligni, & scrutabor mandata dei mei. Sicq̄ transnauigato mari, & huius seculi fluctibus calcatis, ad portū feliciter puenit. De talibus per

psal. 106.

Prophetā dicitur: Qui descendunt mare in nauibus, facientes operationem in aquis multis. Ipsi uiderunt

opera domini, et mirabilia eius in profundo. Ad mare descendunt. i in hoc seculū: in nauibus, scilicet in animabus: facientes operationē, scilicet bonam, carnē suam cū uirijs & cōcupiscentijs confringentes, & ad cælestia suspirantes. in aquis multis, i. in populo multo, inter q̄s manentes, in om̄ibus se prouident, ne in aliquo maculent̄. Sed sicut hō in nauī per mare nauigans nō rangit̄ mari, sic iusti in hoc seculo, inter populum habitātes, eosq; malignitatibus nō adherent.

DOMINICA IN SEPTUAGESIMA. Matthæi XX.

In illo tempore: **Dixit Iesus discipulis suis parabolā hanc: Simile est regnū cælorū hominī patrifamīlias, q̄ exiit primo mane cōducere operarios in uineā suam. Et rel.**

Regnum cælorum uel regnum dei in euangelio cum legitur, nō semp unam eandemq; habet significatiōē, sed aliquādo dñm Iesum Christum, aliquando scripturam sacram, aliquando cælestem patriam, aliquando præsentem significat ecclesiam. Dominum Iesum Christum significat, sicut ipse dicit: Regnum dei intra uos est. Scripturam sacram, ueluti Iudæis non credentibus dicitur: **Aufere a uobis regnū dei, & dabitur gēti faciēti fructus eius. Cælestem patriam, ut est illud: Beati q̄ persecutionē patiuntur p̄pter iustitiam, qm̄ ipsorum est regnum cælorum. Præsentem ecclesiā, sicut alibi ait: Qui soluerit unum de mādatis istis minimis, & docuerit sic hōmines, minimus uocabitur in regno cælorum. Ergo**

Luc. 17.

Matth. 5.